СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 162. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 17-го липня 1941. No. 162. Jersey City, N. J., Thursday, July 17, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНҐРЕС ЗМАГАЄТЬСЯ ЗА ЗАДЕРЖАННЯ НОВОБРАНЦІВ У ВІЙСЬКУ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявив, що якщо Конґрес не ухвалить закону, на основі якого будуть задержані новобранці та члени національної ґвардії довше у війську як це було приписано, американська армія опиниться в дуже грізному становищі. Бо якщо Конґрес не переголосує того закону, то майже дві-третих всіх тих, що служать при війську, за кілька місяців повернуть до цивільного життя.

Підсекретар війни, Роберт Петерсон, написав листа до спікера Рейбурна, в якому сказав, що демобілізувати тепер армію, означалоб просто гратися з катастрофою. Шеф американської армії, ґен. Маршал, складаючи зізнання перед Сенатським Комітетом Військових Справ, заявив, що звільнення стільки людей з армії спричинить національну траґедію. Цілий Конґрес перенятий тепер справою звільнення чи задержання новобранців.

У цій справі почнеться небаром гаряча дискусія.

ПОЧНЕТЬСЯ ПРОЦЕС НІМЕЦЬКИХ ШПИГУНІВ.

БРУКЛИН (Н. Й.). — Перед федеральним судом почнеться на днях великий процес проти німецьких шпигунів за злочини, поповнені проти Злучених Держав Америки. На лаві обвинувачених засяде 33 осіб, здебільш німецьких підданих, або американських горожан німецького походження. Їх обвинувачують в збиранню ріжних інформацій, головно з ділянки военної продукції, шпіонажі й саботажах. Німецький уряд фіґуруватиме як один з головних співвиних в тому найбільшому того рода процесі.

СОЦІЯЛІСТИ-ТРОЦЬКІСТИ НАМАГАЛИСЬ ДОКОНАТИ ДЕРЖАВНОГО ПЕРЕВОРОТУ

СТ. ПОЛ (Мінесота). — 29 членів Соціялістичної Робітничої Партії як рівнож троцькістського відламку комуністичної партії засяде скоро на лаві обвинувачених перед федеральним судом за намагання скинути уряд Злучених Держав Америки. Акт обвинувачення закидає їм, що вони плянували революцію на взір російської з 1917 р., та мали звязки з Троцьким, що жив в Мексико СиEті, від якого діставали вказівки та поради як „робити революцію" в Америці. Обвинувачені мали рівнож розкладати при помочі аґітаційної літератури американську армію та маринарку.

ВЕЛИЧЕЗНА БІЛЬШІСТЬ АМЕРИКАНЦІВ ПРОТИ ВІЙНИ.

ШІКАҐО. — Роберт М. Готчинс, голова шікаґовського університету, проголошуючи вислід спробного голосування про наставлення американців до війни, візвав уряд Злучених Держав Америки посередничати в справі замирення між Німеччиною та Анґлією. Спробне голосування, перепроваджене орґанізацією „Америка Перша" виказало, що на кожних десять громадян сім є рішучо проти інтервенції. Велика більшість американських горожан рівнож висказалася в згаданому спробному голосуванні, що Конґрес, а не президент, має рішати про евентуальне вступлення Америки до европейської війни. Назагал, понад 80% американців є проти війни, каже Готчинс.

ТЕФТ ЗАКИДУЄ ПРЕЗИДЕНТОВІ ЗЛОМАННЯ КОНСТИТУЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Тефт, син бувшого президента Злучених Держав Америки, який сам також старався кандидувати з рамени Републиканської Партії в 1940 р., закинув президентові Рузвелтови, що він, впроваджуючи американське військо на Ісляндію, нарочно й без конґресової ухвали старається замішати Америку в европейську війну.

ВІДПЛИЛИ НІМЕЦЬКІ КОНСУЛИ ДО ЕВРОПИ.

НЮ ЙОРК. — Американський корабель „Вест Пойнт" виплив з Ню Йорку в напрямі Лізбони, везучи понад 500 видалених президентом Рузвелтом німецьких і італійських консулярних урядовців. Німецькі консулі домагалися, щоб американські власти продовжили їм побут, аж вони зможуть дістати другий корабель до Японії. Однак департамент стейту відкинув їх просьбу й вони мусіли їхати через анґлійську бльокаду. Між відїжджаючими були два головні німецькі консулі в Злучених Державах д-р Йоганнес Борчерс і сот. Фріц Відеман.

СЕНАТОР ДОМАГАЄТЬСЯ АНУЛЮВАННЯ НЕВТРАЛЬНОСТЕВОГО ЗАКОНУ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Картер Ґляс, демократ з Вірджінії, є за негайним відкиненням невтральностевого закону та приверненням свободи на морі для американських кораблів. Ціль такої акції, твердив сенатор, має показати Гітлерови, що американський нарід не боїться його й не дасться застрашити його методами.

ТУРКИ ДОНОСЯТЬ ПРО ПОВСТАННЯ В СОВЄТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Нюйорська ґазета „ПМ" з дня 15. липня ц. р. в новинці п. з. „Турки зачувають, що на Україні було повстання", подає, що Мартин Аґронський, радіовий кореспондент „Нейшенел Бродкестінґ Корпорейшен" в Анкарі, згадував про спроби революції в Совєтській Україні минулого тижня.

Згадана ґазета передає комунікат цього кореспондента такими словами: „Достовірні дипльоматичні чинники подають, що минулого тижня німецькі „пято-колюмнівці" та українські націоналісти намагалися викликати сепаратистичну революцію. Революція була старанно підготована й одного дня вибухли поважні заворушення. Однак вибух повстання був скоро здавлений. Велика більшість населення Совєтської України, як здається, остала льояльною до Совєтів... Провідників повстання місцеве населення віддало владі. Подібне повстання було рівнож на Білорусі, але його скоро здавлено".

РУЗВЕЛТ ПЛЯНУЄ КАРІБСЬКУ ФЕДЕРАЦІЮ

Президент Рузвелт накреслив плян економічної федерації карібських островів, щоб тим робом помогти латинським народам, що скорше як хто інший, можуть почути наслідки теперішньої війни. Американські спеціялісти вачеркнули плян англійсько-американської федерації для розвязки економічних питань міліонів латинських народів, що замешкують Кубу, Гаїті, Джамейку, Сан Домінґо, Порто Ріко і Дівочі Острови.

КАНАДА ОГРАНИЧУЄ ПРОДАЖ БЕНЗИНИ

Щоб заощадити на бензині, канадійський уряд постановив ограничити продаж її, щоб тим робом заощадити потрібне для війни паливо. Покищо не вільно продавати бензину від 7. години вечера до 7. години ранку, як також заборонено продавати її в неділі.

СОВЄТИ ДАЛІ ГОЛОСЯТЬ ПРО НИЩЕННЯ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК „ЧАСТИНА ЗА ЧАСТИНОЮ"

„Ню Йорк Таймс" подає за своїм кореспондентом зо Швайцарії, що звідомлення совєтської начальної команди говорять про розгорощення німецької армії, що наступає на Ленінґрад. Ту армію, кажуть Совєти розгромлено, або змушено відступити на захід. В окрузі Вітебська, кажуть Совєти, обидві воюючі сторони понесли важкі втрати. Тільки в Україні німці мають деякі успіхи, про які ще не можна сказати нічого певного, бо совєтські війська беруться постійно до проти-наступів. В Басарабії, кажуть Совєти, знищено всі ті німецько-румунські колюмни, що пробували перейти Дністер. Далі говориться про хаос у німецьких рядах та про значне число нових німецьких полонених.

НЕМА НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК У КИЄВІ

Таке заявляють націстівські провідні кола у звязку з поголосками, що вже кружляють від кількох днів теж і в світовій пресі, а які раз кажуть, що німецькі війська під Києвом, а другий раз, що вже бються на вулицях Києва. А далі, що німецькі летуни бомбардують ріжні промислові й комунікаційні центри по ріжних містах України. Між іншим згадують за Чернигів.

НІБИ НАБЛИЖАЮТЬСЯ ДО ЛЕНІНҐРАДУ

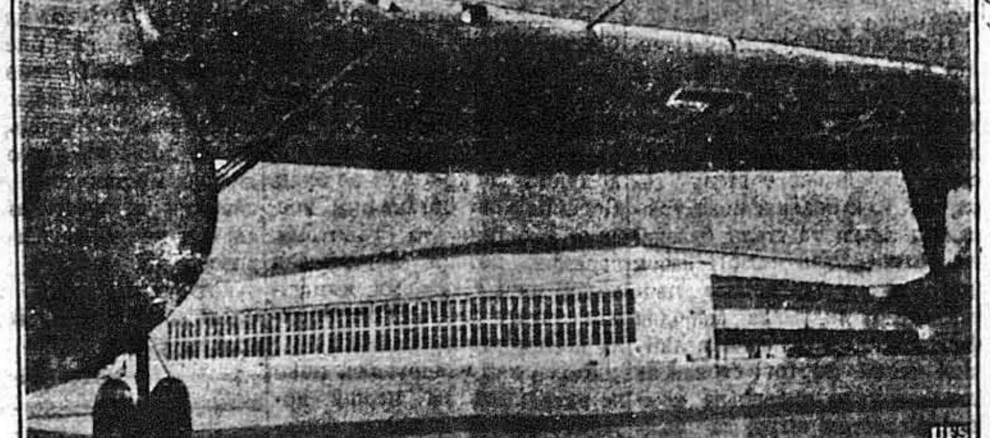
Совєтські звідомлення кажуть, що німців відбито в їхніх наступах на Ленінґрад, а націстівські кола розповідають, що німці вже наближаються до Ленінґраду зо своїми „ножицями". Та офіційне німецьке звідомлення нічого про це не говорить і збуває події на сході кількома словами.

ВПЕРТО БЮТЬСЯ, АЛЕ НЕ ВИГРАЮТЬ

З Берна, столиці Швайцарії, доносить кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс", що совєтське військо бореться дуже завзято та ставить впертий і сильний опір. Але, каже цей кореспондент, совєтська армія таки буде переможена, бо вже є лознаки „розкладу червоної армії". Німці мають твердити, що совєтська армія не буде спосібна до більших проти-наступів, бо вся комунікація є знищена, а вона й без того не була добра. А модерна війна вимагає добрих комунікаційних засобів.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВИГРУ В СЕРПНІ

Кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс" з Анкари, Туреччина, подає, що німецькі джерела заповідають, що Росія буде розгромлена в серпні. Він каже, що саме тепер Німеччина береться захоплювати самі найбільші промислові центри України, а це відібється сильно на продукції Совєтів.

НОВА ЛЕТНИЧА БАЗА.—У Квонсет Пойнт, у стейті Ровд Айленді, збудовано недовано коштом 30 міліонів долярів нову летничу базу. Вона має 850 акрів поверхні. Служить на ній коло 5,000 робітників.

БРИТАНІЯ В СОЮЗІ З СОВЄТАМИ І РОСІЙСЬКИМ НАРОДОМ, КАЖЕ ЧОРЧІЛ

ЛОНДОН. — Винстон Чорчіл, британський премієр, заявив бундючно в палаті послів, що очевидно, Британія є тепер у союзі з СССР, та що російський нарід є тепер союзником. Далі заявив, що совєтсько-британський договір має за собою британців і всі домінії, а з другого боку російський нарід є знову за совєтським урядом. Всі вони є обеднані проти спільного ворога. Одначе цей союз, казав Чорчіл, не є союзом з комунізмом.

Заповідає польсько-совєтську згоду.

Далі Чорчіл заповів, що в скорому часі будуть подані дані про совєтсько-польську згоду. Наразі, казав він, треба головно радіти тою доброю новиною, яка прийшла в Сирії, де вже дійшло до замирення.

ТАКИ ДОМАГАЮТЬСЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ВІЙСЬКА.

ЛОНДОН. — Американські кореспонденти доносять з Анґлії, що там зачинають щораз частіше говорити про те, що Британія не обійдеться без американського війська, якщо має віднести перемогу над Німеччиною на европейськім континенті. Між іншим лорд Ванзіварт, бувший підсекретар міністерства заграничних справ, заявив, що якуб поміч Англія не дістала з Америки, то вона таки буде невистарчальною, якщо не зявиться в Европі нова Американська Експедиційна Сила, як це було минулої світової війни. Далі він заповів, що Совєти таки не виграють війни з Німеччиною. А про совєтсько-британський союз сказав Ванзітарт таке, що він не сприяє поширенню світової революції, бо комунізм не надається до експорту в такій мірі, як націзм.

НАЦІСТІВСЬКА ПРЕСА АТАКУЄ АМЕРИКУ І ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА.

БЕРЛІН. — „Ню Йорк Таймс" подає, що німецька преса повна нападів на „Атлянтійську політику" президента Рузвелта і американського уряду. Каже, що американські балачки про окупацію Азорів і т. п. є „провокацією". Далі та преса пише ще таке, що президент Рузвелт шукає способу, як „пхнути американський нарід до війни" і то „разом, рамя об рамя, з большевиками". Пишеться у тій пресі теж про „інструкції" ніби давані американській маринарці, що мають „викликати інцидент" за всяку ціну, щоб прискорити формальне вступлення Злучених Держав до війни.

ЯПОНІЯ ПОДІЛЕНА ЩОДО ВІЙНИ.

ШАНҐГАЙ. — Американські кореспонденти з Далекого Сходу є тої думки що в Японії є тепер в урядових колах дві думки: Одна є за напад на Сибір і війну з Совєтами, а друга, щоб Совєтів не чіпати, а іти на полудне. Те останнє мабуть відноситься до японського наступу на Французький Індо-Китай, а можливо на Голяндську Індію, або Тайленд. Кажуть, що Совєти мають мати на Далекому Сході поважніші военні сили, а також до 100 субмарин, що моглиб нанести Японії багато шкоди.

НІМЕЦЬКІ „ПОГРОЗИ".

БЕРЛІН. — Деякі американські кореспонденти так зрозуміли найновіші гострі виступи націстівської преси і високих націстівських урядовців проти президента Рузвелта, що подали до американських ґазет, що вони не будуть здивовані, якщо дипльоматичні відносини між Німеччиною і Злученими Державами булиб зірвані на протязі найближчих 48 годин.

ПОЛЯКИ НАЗНАЧУЮТЬ ПОСЛА ДО МОСКВИ.

ЛОНДОН. — Польський уряд на вигнанню, як подається через радіо, радить над тим, кого має вислати послом до совєтського уряду в Москві.

З МОСКВИ ДО КАЗАНЯ.

МОСКВА. — Головний урядовий апарат уже має бути перенесений з Москви до Казаня. Та так буде, що частина совєтського уряду буде урядувати надалі в Москві. Так буде цілком певно з Лозовським, заступником комісаря заграничних справ.

БИДЛ ПОМАГАЄ.

ЛОНДОН. — Бувший американський посол до Польщі, А. Дрексл Бидл, що тепер є надалі американським послом при польськім уряді на вигнанню, як оголошують, дуже вплинув на тон і зміст совєтсько-польських переговорів. Про це буде оголошена в Вашинґтоні окрема декляpація. Таке передають польські ґазети.

ПРОТИ МАДЯРІВ.

БУКАРЕШТ. — Румунія не може забути мадярам захоплення Трансильванії. В урядовім розпорядку почти сказано, що в листах можна користуватись тільки такими мовами: румунською, німецькою й італійською. Це має бути звернене в першу чергу проти мадярської мови. Також позвільнювано з посад учителів, що є мадярського роду.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ЗБРУЧ РІЧКУ ПРОХОДИЛИ...

Половина липня 1919. року. Галицька Армія наближається до Збруча. Український стрілець, що стояв у бойовій лінії від 1. листопада 1918. року, відпираючи весь той час польські наступи на українську землю, здобувся тоді ще на славну Чортківську офензиву. Ще раз натиснув на ворога, ідучи на штики, бо не було чим стріляти . . . І гнав його зпід Чорткова аж під самий Львів. Та прийшли нові й свіжі сили армії ген. Галєра, сформовані й виеквіповані в Франції за гроші Аліянтів. Прийшли ті польські сили, — піддуривши Аліянтів, що воюватимуть з большевиками . . .

І так, вистрілюючи останні набої, відступали українські стрільці за Збруч. А там, діставши дещо зброї від наддніпрянських братів, пішли разом з ними виганяти з України другого наїздника — московських большевиків.

Але тає є, що не одну річку переходили не так давно теж і ті, що в липні 1919. року випирали галицьке військо за Збруч. А як в 1919 і 1920 роках мусіли покидати українські землі українські вояки й іти на чужі землі, то так само, не так давно, покидав Польщу і польський вояк. І як в згаданих вище роках покидала Україну українська влада, блукаючи від одної столиці до другої й шукаючи на чужині притулку, так і тепер, не так давно, шукав притулку теж і той польський уряд, що тепер опинився на вигнанню в Лондоні.

З наболілої душі українського стрільця, що покидав галицьку землю і переходив Збруч, виривались в 1919. році гіркі слова жалю з того приводу, що не зважаючи на те, що стільки пролято крови за незалежну Україну, а проте вдержатись не було сили. З цеї самої пісні плила теж і погроза, що Польща за те все гірко відпокутує, та що ще задрожить Варшава . . .

Тепер теж і поляки плачуть на гробі втраченої вітчини, шукаючи по чужих державах симпатій, порятунку. І ніхто з українців їм у тому шкодить. А як інакше було з польського боку з відношенням до українського уряду, що в 1920 році й пізніше шукав притулку в чужих державах. Чи не мусів він тоді покидати Австрії, бо цього вимагала від неї Польща? Чи не було такого самого польського натиску на Чехословаччину і чи український уряд не був через те змушений покидати теж і Прагу? Чи не було важкого переслідування усіх тих, що боролись за волю українського народу? Чи їм дозволяла польська влада вертати у рідне село?

Так, перехід за Збруч був ударом в українську державність. Але тільки з одного боку — галицького. Зо загально-українського боку боку перехід за Збруч був подією великанської вали. Був здійсненнюванням української соборницької ідеї, яке діпняло свого вершка у спільнім наступі на Київ і здобуттю його військами Східньої й Західньої України.

Ось так: зпід Сяну і Дністра — через Збруч до Дніпра. І навпаки. Завжди через річку Збруч. Але не як ту, що є границею, але як ту, що є посередині — Східньої й Західньої України.

ПОЛЬСЬКО-МОСКОВСЬКИЙ СОЮЗ

(У звязку з порушуваним в американсько-польській пресі питанням, як стоїть справа з польсько - українськими відносинами і звязками).

Стоїмо напередодні нового союзу: польсько-московського. І, очевидно, окупленого коштом України і українського народу. Забуваючи на давні поділи Польщі й на польські кріваві повстання проти Москви з років 1830, 1831 і 1863, чи ті сибірські каторги, про які так багато пишеться в історії визволення Польщі, польська політика пішла знову давним погубним для неї шляхом і знову визнає тільки Москву і Варшаву, Польщу і Росію. Замітне тут те, що сталося це тепер у такому часі, коли почались підносити в деякій польській пресі голоси, що саме тепер є пора, щоб порозумітись з українським народом...

I.

Хочемо відразу зазначити, що не беремось на тому місці входити в саму суть проблеми: Україна і Польща.

Навіть не будемо обговорювати основно українсько-польських відносин у давньому минулому, ні навіть у найновішій добі, бо хто хоче про це дізнатись, той знає, що на ту тему є вже величезна література. Колиж брати ту проблєму з журналістичного боку, то ледви, чи є яка інша проблєма, яка булаб основніше обговорена теж і на шпальтах американсько - української преси ніж українсько-польська. І ще хочемо підкреслити, що не маємо навіть крихітки надії, щоб ось та проблема могла бути розвязана шляхом розговорів з польськими урядовими чинниками, себто з тими, що тепер заважують на польській урядовій політиці поза границями Польщі. Саме останні події потверджують це дуже вимовно. А що про це думають тепер у самій Польщі — не знаємо. Можемо тільки приймати як можливе те, що нам доносять, а саме, що на Західній Україні, як вона була під большевиками, поляки, себто звичайні люди, перейшли значну еволюцію і ніби пізнали, що вони дуже прогрішились тим, що так легковажно ставились до української проблєми, до того, що Україна є і повинна бути. Чи таку еволюцію перейшла вся думаюча польська еліта, що є в Західній Україні, чи в самій Польщі, не знаємо. Зате з того, як поступають польські політичні світочі поза Польщею, себто, як поступає у першу чергу польський уряд на вигнанню, можемо цілком сміло заключати, що польська ментальність остала та сама, що була, коли іде про відношення до України і змагань українського народу до визволення і створення самостійної й соборної української держави. І так є, за дуже маленькими виїмками, теж і з польською політичною літературою і пресою. А коли іде про польську пропаганду в Европі, що ведена польськими державними чинниками, то вона така, що робить усе можливе, щоб не допустити до того, щоб світ пізнав дійсну правду про українські визвольні змагання, та щоб міг мати симпатії до тих змагань. Правда: І ми не святі. Ми теж підтинаємо Польщі крила, але тільки там, де вона літає зависоко. Ми виразно заявляємося, що український нарід цілком не радіє трагедією польського народу. І стоїмо на тому, що Польща повинна бути. Тільки не на українських землях! Ми далі є за те, щоб українці, що живуть наслідком польських запроторень (коли ще була польська влада на західньо-українських землях!), чи воєнних обставин, в корінній Польщі, памятали, що український нарід жив, жиє і буде жити в сусідстві з польським, та що треба так поводитись, щоб теперішня трагедія ті народи зближала, а не робила їх ще більшими ворогами, як вони ними досі були.

Значить, що ми стараємось підходити до українсько-польської проблєми з раціонального й принціпового боку, а також і зо загально-людського, сентиментального. Не ідемо по такій політичній лінії, щоб Україна повставала по польськім трупі, а тільки хочемо, щоб як український так і польський нарід жили окремим життям, кожний на своїй землі, себто там, де становить більшість населення, та щоби були собі добрими сусідами. Тому, що кожна інша розвязка цеї проблєми показалась в історії фатальною як для українського так і польського народу, дораджуємо, щоб уникнути нових трагедій, іти новим шляхом: розмежуватись по справедливости на підставі добровільної згоди, визнаючи якісь принціпи: божі чи такі людські, як от през. Вилсона про самовизначення народів.

II.

Та по правді так є, що ніхто з українців не вірить, щоб можна з поляками договоритись до того, щоб можна було українцям і полякам по доброму розмежуватись. А коли є таке тверде переконання, то, річ ясна, мусять бути на те дуже важні причини. І вони дійсно є.

На нашу думку ті, що стоять у верху польської політики, визнаються на потенціяльній силі українського народу далеко менше ніж той польський хлоп, що живе між українськими селянами. Тому польський провід цілковито не визнається і на українських визвольних змаганнях, на тому, що українська визвольна і соборницька ідея нині такі сильні в українських масах,, що якіб нові трагедії український нарід знову не переживав, він ще завжди буде настільки сильним, щоб знищити тим чи іншим способом того, хто його поневолює і розділює. Тому, якеб щастя не дописало Польщі, та якою великою вона знову не повсталаб, якщо вона захопить знову українські землі, вона їх знову надовго не вдержить. Іншими словами: посідаючи їх, зготує собі знову нову катастрофу.

Те, що пишемо, не є ніякою новиною. Це історична правда. Це правда навіть останніх 20 років існування найновішої Польщі. Та такі правди до польського проводу ніколи не промовляли і не промовляють до них і сьогодня.

Польські політики не хочуть вглибитись в „історичну польську місію" і пізнати, що саме та „місія" коштує поляків досі того, що вони чотирома наворотами мали свою державу і чотири рази її тратили. Це ясно говорить, що коли поляки приписують собі якусь „місію", то видно, що її, або не вміють сповнити, або не можуть, бо вона понад їхні сили.

Польща мала багато часу і нагод, щоб вміти зговоритись з не-польськими народами і їх для своєї „місії" приєднати. Та дійсність є така, що як самі поляки це добре знають, всі ті народи ставляться до польської „історичної місії" наскрізь неґативно, вважаючи її закритим імперіялізмом, і то таким, що є дуже поганої марки. Польське панування зводило не-польські народи до ролі ґельотів, що мали в минулому працювати для польських маґнатів, а в сучасному для соток тисяч „урядової бранжі", що мов саранча обсіла не-польські землі, зокрема українські, позбавляючи не-польський інтелект варстату праці. Подібне було з кольонізацією, звернeною проти не-польського селянина. Ненависть, яка з цього виростала, була ще скріплена переслідуваннями на полі релігійнім, освітнім, економічнім, а навіть — спортовім. Бож годі забути, наприклад, ось таке, що польська влада, майже на передодні наближаючоїся катастрофи, забрала українцям у Львові навіть спортовий майдан, Площу Сокіл-Батька, що її закуплено і розбудовано теж і американсько-українськими жертвами, збираними на протязі довгих десяток років. Очевидно, що такі речі можнаб вичисляти в безконечність.. І є інші, наскрізь траґічні. Але всі вони не промовляють до розуму польських політиків. Вони їх взагалі не беруть під увагу. А прецінь так є, що всі давні й найновіші репресії були тими елементами, що постійно піддержували той великий вогонь, що був викресаний українськими ґеніями і героями, які змалювали в міліонах українських людей образ чудової й вільної України в такий самий спосіб, як польські ґенії й герої не дали завмирати в мозках і серцях поляків образови незалежної Польщі.

Польські політики цілковито не визнаються в українській історії. Вони знають її тільки з польських підручників, чи з повістей Сенкевича, або з того, що часами припадково перечитають те, що якась польська ґазета передрукує щось з якоїсь української ґазети.

Вони теж цілковито не знають української лтератури. Колись, у давних часах, то ще українські пісні співали і через неї ніби відчували, якою є українська душа. Але й українську сентиментальність толкували собі по своему, добачуючи в українському народові „почціви людек", себто покірного й вірного слугу польського пана. Подібне добачує навіть ось та американка, що вийшла за князя Сапігу, а тепер описує в Америці свої враження. Хоч була недовго в польськім шляхоцькім домі, але духа його відчула, бо й за той короткий час навчилась пізнати „вірного Івана". Зате не могла ніяк зрозуміти українського священика, чи українських Сестер Служебниць, чи тих молодих у селі, що то чогось бунтувались проти польського пана і панської влади... Точнісенько так само не розуміють, чи не хочуть цього розуміти і родовиті польські політики. І то навіть тепер, коли можуть оглянути власними очима наслідки ось такої політичної короткозорости.

Ще треба підкреслити, що польські проводирі ніколи не підходили до розвязки українсько - польської проблєми в чесний спосіб. І то навіть тоді, коли та проблєма була в них внутрішньою справою їх власної держави. Так було за історичної Польщі, як і тої, що повстала в 1918 році. Вони ніколи не думали додержувати навіть того, до чого самі зобовязались.

Чи треба тут вичисляти козацькі договори? Чи пригадувати „нову еру" Романчуків і Барвінських за Австрії, а „нормалізацію" за властивої Польщі останнього періоду? Чи ломання навіть міжнародних договорів і зобовязань? Теж нема найменших вказівок, щоб від часу, як Польща знову втратила свою незалежність, її державні мужі, що є поза границями Польщі, виявили щонебудь таке, з чого можнаб було вносити, що вони мають бажання польсько-українську проблєму розвязати в гідний спосіб в порозумінню з українським народом, з його представниками. Замісць цього польські політики взялись продовжувати найбільш злочинну і погубну політику давньої, шляхотської Польщі. Думають хитрощами, користаючи з хвилевої політичної конюнктури, вирішити не тільки польсько-українську проблєму, але українську справу взагалі, поминаючи цілковито український нарід, а подаючи руку до згоди Росії й пропонуючи новий поділ українських земель між Росією і Польщею, згл. поновне затвердження злочинства, доконаного в Ризі, в 1921. році. Отсе є той „новий ніж у плечі України", що має бути новою польською політичною мудрістю...

Минуле Польщі повинноб тих політиків навчити, що Польща ніколи не вдержиться, коли при її боці буде Росія, що була, є і буде далі імперіялістичною і брутальною, та що природна, себто велика і соборна Україна, повиннаб бути природньою забезпекою існування незалежної Польщі.

Але чи хто з політичних польських голов таке тепер підносить, над тим застановляється? Ні. Дрібні політичні голови цього не бачать. Вони шукають нових „успіхів", не вміючи глядіти в будучність, в те, що назріває. І самі копають гріб Польщі, хоч думають закопати в ньому кого іншого — український нарід — і так виратуватись від смерти.

III.

Так отже є, що на політичнім польськім овиді нема таких, щоб говорили про поладу українсько - польських відносин у розумний і чесний спосіб, бо до цього треба розуму, відваги і чесноти. А таких політичних голов з принципами і далекосяглим думанням серед поляків не видно. Їх політичний провід орієнтується тільки на „конюнктуру". Тому, якщо так станеться, що в Англії справа України стане до певної міри актуальною, що там рахуватись будуть з тим, що український нарід може вже тепер чи пізніше заважувати на дійснім висліді цілої війни, тоді, польські політики зачнуть шукати звязку з українськими політичними колами, очевидно, знову за якимсь посередництвом, так як тепер при помочі інших говорять з совєтським амбасадором у Лондоні й т. п. Самі польські політики не є спосібні здобутись на таку ініціятиву, бо вона вимагалаб такого розумного й справедливого підходу до справи, що виходить з якихсь принципів. В тому випадку — з демократичних принципів, себто з таких, що не визнають насильства одного народу над другим. А що таких демократів, оскільки іде про польсько-українські відносини, серед керманичів польської політики поза Польщею не видно, то мусілиб, річ зрозуміла, посередничити якісь інші демократи — з Британії чи Злучених Держав.

Та все те належить до дуже далеких міркувань. Польські зарозумілі голови є тої думки, що коли іде про українців, то взагалі нема з ким говорити, як і нема кому будувати української держави... З того виходилоб, що коли іде про поляків, то є з ким говорити і є кому будувати польську державу... Замісць на те відповідати, скажемо тільки те, що світ уже бачив, як будовано Польщу, якими силами і способами і як вона виглядала, коли існувала польська влада. Україні не помагав ніхто стати на ноги. Навпаки, добивано всіми засобами змагання українського народу до визволення і створення своєї незалежної держави. Визвольна українська боротьба і повставша наслідком неї українська держава українському народови сорому не принесла, а соромила тільки напасників, Росію і Польщу, що її добивали, що з нею так нечесно поступали, як нечесно поступають тепер, коли діляться українськими землями і торгують українським народом.

Не знаємо, що з того всього вийде. Зате певні одного, що траґедія українського народу цілком певно потягне за собою нову траґедію як для Московщини так і Польщі.

Літом цукор дуже часто збивається у грудки, так, що трудно його набрати. Замісць розбивати стверділі грудки зо стратою часу і марнуванням цукру, ліпше вставити цукор до холодільника, а по двох днях він стане знова сипкий.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ПЕРЕД ЗРИВОМ

Історична повість.

(4)

Перед Богданом розгорнулося нове, невидане досі життя: суворе, невибагливе, повне пригод та небезпек — козацьке життя. Їхали широким розлогим степом, тут і ночували у високій, степовій траві. Над річками розпинали шатро, припинали коней до вбитих у землю коликів, вішали на триніжках кітлини й варили страву. Держали пильну й чуйну сторожу.

Для Богдана була це перша, практична козацька школа.

Козаки йому говорили, чого козакові в степу треба берегтися. Вовк йому не страшний; вовка не боїться кінь козацький ні навіть степова дитина. Від гадюки встереже багаття та овечий кожух, від татарина хіба пильна та чуйна сторожа. Та цього хтобудь не потрафить, хіба досвідчений козак, що з степом знається, розуміє мову вітру та шелест трави степової, що пізнає по лету птиці, по рухах дикої степової кози та боязкого зайця, відкіль хижий татарин підступає. Козаки новика на сторожі в степу не поставлять.

І Богдан старався за час тієї дороги навчитися від бувалого батькового десятника степової мови, навчитися і непомильної астрономії голубого неба, щоб ніколи не зблудити нів день ні в ночі та не датися нечистому завести на манівці. Богдан мав тепер добру нагоду пізнати цю чарівну степову ніч, при звуках музики нічної звірні та птиці, що виявляє життя степу і його мешканців.

Подорожній порядок дня був одноманітний. Коли сонце стало наближатися до кінця своєї денної мандрівки, козаки шукали відповідного місця на нічліг. Вибирали звичайно місце на узгірю, близько води, річки чи ставка. Розсідлували коней, збірали суху траву та хмиз та розводили вогонь. Дехто ставав ловити рибу й ніколи не вертався з порожніми руками: цього добра в Україні було багато. Інколи довелось встрелити дику козу й було печене мясо. А каші, сала, сухарів та хліба надавала Богданова мати доволі, щоб по дорозі не треба було голодувати.

Після вечері десятник Нечипір визначував чати, а тоді можна було лягати спати, коли хто хотів. Та чиж може людина в погідний, літній вечір серед українського степу заснути? Тож козаки, позакурювали люльки та стали балакати. Розказували собі казок про відьом, чарівників, чортяк, що їх видумала народня фантазія ще в далекій правітчині нашій. Вартові стояли на конях зорячи пильно за кожним шелестом вітру, за кожним порухом трави.

А як тільки стало на світ заноситися, як зорі стали одна за одною погасати, як нічна птиця замовкла, а інша стала будитися зі сну, вставали й козаки, одмовляли молитви, вели до пійла дрімучих коней і самі вмивалися. І знову закипів котел з кашею. А коли вже поснідали й небо на сході зарожевіло, запалилося, звивали шатро й пускалися в дальшу дорогу. Коні здорово форкали та зривали серед степової трави росисті квіти. Козаки їхали мовчки, хто смоктав люльку, а хто таки куняв у сідлі, досипляючи ночі.

Та вже, як зійшло сонце й осушило росу на траві про спання вже й думати не можна було. Хмарою зліталася степова комашня, колючі сірі мухи-сліпцуни, і тоді ні людям, ні худобі спокою вже не було. Даремне коні обганялися довгими хвостами та головами, даремне козаки вимахували лопухами і галузками, комашня небагато собі з цього робила й тяла далі.

Довго так мандрували, поки не натрапили на першу козацьку редуту й високу фиґуру з бочкою смоли на вершку. Тут уже починалося запорізьке царство з твердим січовим законом. Тут безупину воєнний стан з усією строгістю. В редуті приняли їх радо та погостили. Богдан вперше мав нагоду придивитися до козацького обозового життя. Козаки зновуж оглядали цікаво новика зі старого козацького роду. Дивним видавалось Богданові, що козаки ходили тут у дряній одежі, дехто й без сорочки. Тут не місце гарно вдягатися. На це буде час на Січі, або коли за дозволом старшини можна буде поїхати в який придніпровий город погулять. Тоді то вже й бритва найдеться і гарна одежа й чоботи-сапянці. Придивлявся тут Богдан, як козаки їли із малих деревляних коритець, кожний своєю ложкою, часто прикрашеною мистецькою різьбою; карбами та хрестиками. Харчів тут не бракувало. Запорожжя під вмілою, твердою рукою тодішнього гетьмана Сагайдачного мало всього доволі та у свій час.

(Дальше буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ЯК І КОЛИ НАРОДИ НАВЧИЛИСЬ РОЗМОВЛЯТИ КОЖНИЙ СВОЄЮ МОВОЮ?

(1)

Скільки є на світ ріжних мов?

Тепер на цілім світі є більше як вісімсот всіляких мов. В самій Азії нараховано 153 мови. В Африці — 114, в Австралії та Океанії — 117, в Америці — 423, в Европі — 53. Це, — не рахуючи діялєктів підмов. А коли і їх порахувати, так усіх їх буде на світі поверх півчверта тисячі. Отже, бачимо тепер, скільки на світі мов. Одною мовою розмовляють сотки міліонів людей, а другою тільки кількадесять одиниць. Одну мову, приміром, англійську, можна почути в кожнім закутині світа, а другу ніде не почуєте, хіба десь у незнаних нікому безвістях.

Кожна мова — диво над дива.

Але дивота полягає в тім, що всі люди, рішучо усі, розмовляють якою небудь мовою. Рішучо усі, завинятком хіба хорих та вроджених недотеп; і кожний на своїй мові може висловити кожну свою думку, кожне своє бажання, кожне чуття, усе, що треба, все, що є на гадці. І не тільки висловити, а так, що усі його слова зрозуміє кожна людина, що розмовляє тою мовою.

Чомуж зрозуміє? Тому, що кожне слово сказане людиною щось означує. Слово — згук. Тож, коли чуєте той згук в розумі, сама з себе зявляється думка; та сама думка, котра була перед хвилею в голові людини, що вимовила слово.

Отсе воно і означує.

Та людині з іншого народу це слово буде порожнім згуком, оле тому краянові воно буде не що іншого, як думка висловлена згуком.

Як же це воно сталось, що усі люди почали після згуків розпізнавати чиїсь думки? Відразу здається, що людська мова то диво над дивами. Сама гадка до голови приходить, що певно колись усі люди мали вмовитись якимсь робом, дотично кожного слова, що власне котре воно має між ними значити. А є мови, що мають поверх сто тисяч слів. Як же можна в такім випадку порозумітись відносно їх усіх з усіма людьми свого народу, з людьми котрих здебільшого з роду не бачив? Еге, — велике диво та людська мова, заплутана вона річ.

Але й заплутану річ можна зрозуміти та розплутати, треба тільки знати з котрого кінця зайти. А заходити треба ось як: спочатку зрозуміти, що простіше, а потім братись і до розплутання того, що дуже заплутане.

Якою мовою і як розмовляють поміж собою звірята?

Але тут зайде питання, чи є взагалі яканебудь мова звірят та птахів? Звичайно є. Це видно з того, що звірина звірину, а птах птаха розуміє. Вони не німі сотворіння. Вони теж кричуть та видають згуки. Вони приглядаються один до одного і розуміють багато не тільки з згуків, а й з рухів. Приміром, коли в кінськім табуні нашорошить вуха одна коняка, дивись, уже нашорошились і решта. Або візьмім пташинну зграю. Як злякаеться одна птаха та полетить, за нею зірвуться і інші. Тут наполошеній птасі не треба навіть кричати. Досить тільки їй полетіти так, щоб її бачили другі птахи того гатунку, вони полетять усі. Чому? Тому, що вони з її руху відчувають, чому та полетіла.

Отже, мовляв, звірина звірину, а птах птаха розуміє **навіть після рухів:** досить кому з них порухатись, а решта вже розуміє, чому той рухається.

Отже, тіло-рухи, чи міги, — це таж мова, тому що за їхньою помочию одно сотворіння чудово розуміє другого.

Та інакше не моглоб і бути. Як йому не розуміти ляку або радощів другого такого самого сотворіння, коли воно само завжди виявляє свій переполох, або свої радощі такісінким робом? Звичайно виявить. Не стримається, тому, що у нього і очі, і вуха, і серце, і мізок, і чуття майже такі самі, як і в усіх животин його гатунку.

Отже, от звідки береться порозуміння поміж животинами одного гатунку, від їхньої тілесної будови, а власне — від подібности в тій їхній будові. Кожний горобець, кожний віл, і всіляка їнцьа животина радіє і сумує тому, що того вимагає будова її тіла. Усі папуги з радощів тріпають крилами, а всі пси махають хвостами. Як же їм не розуміти радощів або смутку других таких самих сотворінь як вони після їхніх таких самісіньких тіло-рухів?

А щож, як звірина звірині, птах птахові пічнуть подавати голоси, приміром, кричати, або співати? Звичайно звірята того самого гатунку і по голосі розпізнають радощі або смуток таких як їстот як і вони самі. Зрозуміють через те саме, що розуміють і чужі тіло-рухи. Бож в голосі, в криках, у співі можуть бреніти також і смуток, і веселощі, ляк і які хочете чуття. І дійсно бренять. Це знає кожний. Тому птах з птахою, а звірина з звіриною можуть порозуміватись самими криками, без жадних слів.

Але й крики не всі однакові, — вони один до одного не подібні. Одна звірина вміє вити, гаркати, муркотіти на велику кількість голосів та тонів. Птахи також співають та кричать всіляко. Досить, приміром, прислухатись до курячих балачок та криків. Кожна курка може кричати багатьома голосами: коли їй треба покликати курята до поживи, вона кокоче одним голосом; коло налякається, вона кричить по інакшому, наче вимовляє „к-рр". Коли курка знесе яйце, вона кудкудаче знов по інакшому. Коли її здоганяє пес чи кіт — знов по інакшому. Отже вона в ріжних обставинах видає всілякі голоси. І птахи її гатунку добре розуміють, що значить той рик.

І таке не тільки в уток, а і в решти птахів. Так само і в звірин. Звірята кричать всіляко після обставин. А про маллів розповідають, що у них є навіть власна мова, — вони вимовляють навіть якісь слова. І в звірів кожний голос щось значить, і кожний згук треба розуміти по інакшому.

Отже, хіба це не розмова за помочею всіляких криків? Хіба ті крики не заступають собою слів? Хіба вони не будуть виразом чуття і взагалі внутрішнього духовного стану? Крики звірят це, хоч і не людські, а всеж в свій спосіб напрямку слова. Це хоч і не людська, а всеж мова.

Як люди розмовляють без слів? Мова тіло - рухами.

Тай людина підчас розмови не уникає звірячих та пташиних увихів. Жаден з нас не розмовляє без рухів. Ми теж згуками голосу виявляємо чуття та думку. Пригляньтесь до розмовляючої людини: вона і руками вимахує, і раменами поруцає, і пальцями тиче, і брови насуплює, а що до голосу так і пригадувати багато не треба. Підчас всілякої розмови голос що хвилі відмінюється: раз сердитий, раз веселий, раз гучний, раз тихий, раз лестивий. Отже слова собі слова, але без рухів та без всіляких виразів голосу жадна людина не обійдеться підчас розмови. Отже тіло-рухи, чи міги та відміни голосу потрібні і в розмові людини з людиною, так само, як це потрібне і звірині, і птахам.

Особливож багато звірячого в мовах всіляких диких народів. Є такі народи, що цілковито не годні розуміти один одного, не рухаючи підчас розмови руками. Подорожні розповідають, про чорношкірих дикунів, як вони порозуміваються поміж собою. Є такі дикуни, котрі не можуть розуміти один одного, коли розмовляють у пітьмі. Чому? Тому, що вони не бачуть, як вони махають руками, доповняючи свою бесіду мігами.

Приміром одному дикунови нігрови треба було сказати, що він завтра піде до ліса. А такого слова „завтра" цілковито нема в мові тих нігрів. Яким же робом, в такім випадку, нігер висловлює ту думку? Він вимовляє три слова: „ліс" „йти", „день", але попри те тиче пальцем поперед себе. Це буде в нього „день наперед", себто „завтра". Таким робом за помочею пальців Нігер всеж умудряється висловити другому Нігрови те саме, що йому треба. „Завтра я піду до ліса". І кожний нігер добре розуміє його, не дивлячись на те, що їхня мова не має „завтра".

(Дальше буде).

ВОЛИТЬ ЛІТАТИ.—Підпоручник Кристофер Карас зрезигнував зо своєї комісії й посади в Дивізії Повітряного Корпусу та зголосився до активної летничої служби.

КИТАЙСЬКІ ЛЕТУНСЬКІ МАЙДАНИ

У Китаю говорять тепер про „чудо", себто про будову летунської пристані сто тисяч кулями, виеквіпованими в ніщо інше, як лиш ручні знаряддя. Згаданий летунський порт, обіймаючий 1,000 акровий майдан, має бути вибудований в Ченгту, недалеко тибетанської границі на протязі 100 днів. Це летунське поле має бути збудоване для приміщення тих летунських фортець, яких головно-командуючий китайськими військами Чанг-Кайшек надіється від Злучених Держав. Він видав приказ, що на протязі 100 днів треба цю пристань збудувати. Китайський інжинір, що скінчив ілинойський университет, стоїть на чолі цеї будови. Цей летунський майдан має бути збудований, як сказано, в Ченгту, де находиться китайський „Вест Пойнт", себто військова академія. Кожна з 10 округів провінції Шехван має доставити до цієї роботи по 10,000 робітників. Та 100,000 робітників, відтягнених від щоденного заняття, не спричинюе великої шкоди провінції, що має 50 міліонів мешканців.

Гірські стежки аж зачорнілись від тих 100,000 робітників, що згромадились на великій, брунатній рівнині, довкола Ченгту. Коли вони скінчать частину своєї будови, можуть вернути домів.

Нічого подібного не бачив світ від будови великих Пірамід і Великого Китайського Муру. Порох, що підноситься понад цим майданом, виглядає як дим на бойовім полі. Здалека чути удари молотків об каміння і дивний, голосний спів диких співанок робітників. Прапори повівають у порохи, а згори, простора рівнина з робітниками видається як боеве поле, де до мурашок подібні армії тягнуть і пхають, де молотки і парова підойма ведуть перегони, щоб скінчити один з найбільших повітряних майданів на світі.

Вони вживають 5,000 тачок, і 1,000 візків, 200,000 кошів і 35,000 ручних молотків. Мішають цемент своїми ногами і носять на своїх плечах велике каміння з корита ріки, віддаленого на одну милю. Та вони скінчать своє завдання в 100 днях, як приказав Чанг Кайшек. Буде так, як було з набором 5 міліонів вояків з того невроджайного, майже пустинного краю, яких вишколено, вбрано, прокормлено і узброєно. Так теж будовано й Бурменський Гостинець і довгу фантастичну дорогу до Росії.

КАНАДА ПОКЛИЧЕ ЖІНКИ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Міністер краєвої оборони в Отаві Й. Л. Релстон і міністер военної служби Й. Т. Торсон заявили представникам преси, що Канада покличе до военної служби також і жінки.

Жінки будуть приймати до служби в армії, маринарці і летунстві в характері автових шоферок, кухарок і послугачок по шпиталах, касарнях і кантинах, а також до праці в магазинах, в бюрах і т. п. До згаданої служби будуть могти зголошуватись всі жінки, без огляду на те, чи належать до зорганізованих вже охотничих жіночих корпусів, чи ні. Вониноситимуть відповідні однострої і будуть вербовані до служби в такий спосіб, як тепер асентерується вояків. одначе жінки будуть діставати меншу платню від тої, яку дістають вояки. На разі набір жінок буде відбуватися лиш до військової служби в границях Канади. Але, як зайдеться потреба, буде прийматися жінок до служби за морем.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ

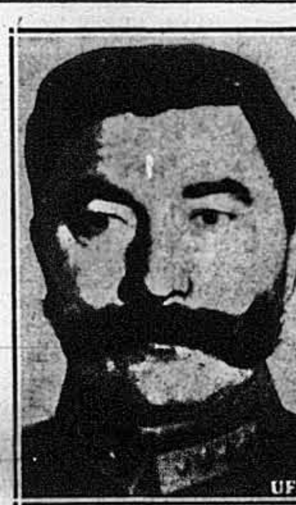
МАРІЯ СОКІЛ НА РЕКОРДАХ.

Як довідуємося, наша славнозвісна співачка Марія Сокіл наспівала на рекорди, на запрошення Asch Recording Studios, Ню Йорк (дуже метка й рухлива грамофонова компанія) вісім українських народніх пісень, композицій Антона Рудницького, з самим композитором при фортепіяні. Пісні є з ріжних сторін України, а саме:

„Ой радаб зірка зійти.." (Бойківщина), „І по цей бік гора..." (Подільщина), „Колискова" (Гуцульщина), „Веснянка" (Київщина), „Щедрик" (Волинь), „Весільна пісня" (Загально - українська), „Ой пряду, пряду..." (Полтавщина), і „Та пропив чоловік..." (Кубань).

Усі ці пісні пані Сокіл виконувала в своїх концертах в Америці і Канаді.

Згадані рекорди вийдуть у формі альбому і вже скоро будуть в продажі. Буде це перший цього роду альбом рекордів українських народніх пісень в артистичній обрібці та в мистецькому виконанні.

СЕМЕН БУДЕННИЙ, маршал російської армії, що певно має важну ролю в обороні Росії.

ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ ОТВОРИВ УКРАЇНСЬКІ КУРСИ МУЗИКИ

Проф. Олександер Кошиць був сердечно привитаний на отворенню двомісячного літнього курсу хорального співу, вправ й української музики. Кляси відбуваються під ч. 260 Доферин Евню, Винипег, Ман.

Зі сторони Манитобського відділу Укр. Народного Обєднання виголосив привіт В. Свистун, голова провінціяльної екзекутиви, а зі сторони освітнього відділу Обєднання д-р П. Маценко, голова того відділу.

Д-р Маценко, з Саскатуну і д-р Й. Козарук з Судбурі будуть також інструкторами на цім літнім курсі.

ФРАНЦІЯ НЕ ЗРІКАЄТЬСЯ СВОЇХ ПРАВ

ВІШІ. — Французький уряд заявляє, що перемиря в Сирії означає тільке припинення боротьби і має наскрізь військовий характер. Політично нема ніяких змін, бо Франція далі стоїть при тому, що їй належиться мандат. До цього права вона зголоситься у слушному часі. Так заявляє уряд у Віші.

ВИЛКІ НЕ БАЧИТЬ КОРИСТИ ДЛЯ РОБІТНИКІВ, ЯКЩО НІМЕЧЧИНА ВИГРАЄ

НЮ ЙОРК. — Вендел Вилкі, виголошуючи радіову промову, заявив, що робітники нічого не скористалиб, колиб Німеччина перемогла в теперішній війні. Він обвинувачив Гітлера в нищенні робітничих юній і соціяльних здобутків робітництва.

ВІЙНА У ФІНЛЯНДІЇ.—І війна знову прийшла до Фінляндії і знову з російського боку. На світлині з фінських жерел дім у Гелсінкі, підпалений російськими летунами.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ БРИТЕН, КОНН.

Чому день молоді?

Екзекутива Української Молодечої Організації стейту Конетикат, з п. Андрієм Мельником як головою й панною Бидлян як секретаркою на чолі, оголошує, що в дні 20. липня 1941. відбудеться в гарнім Арбетер Лідер Парку, Іст Гартфорд, Конн. — „День Молоді". В повідомленнях про цей „День Молоді" читаємо:

„Чому наша організація уряджує цей день? Чи лише на це, щоб до схочу забавитися, заробити якнайбільше гроша й вижидати жнив другого року?

„Ні, — ціль цього „дня" є, щоб започаткувати фонд на закупно відповідної літератури, як книжок і брошур (в англійській мові) й порозсилати їх по американських публичних бібліотеках, університетах і до визначних осіб стейту Конетикат. Ніхто не може заперечити, що внаслідок теперішньої війни Україна займає передове місце на сторінках американської преси. А чи читачі цьої преси є як слід обзнакомлені, що українська проблема є важною й що від її розвязки залежить спокій в Европі? Можна сумніватися. Навпаки, неначе на глум історії, пересічний американець не знає, що Україна існує, а коли принагідно перечитає якусь книжку чи часопис, то й тоді в його розумінню Україна лишається лиш частиною московської землі, й якби етнографічно ніколи не існувала.

„Чи не пора нам представити Україну в правдивому світлі? Чи не пора доказати нам фактами, що Україна існувала, існує й існуватиме? Чи не пора нам доказати, що українські визвольні змагання ніколи не були й не є „чужою інтригою"? Чи не пора нам обороняти стремління українського народу та його право на самостійне життя?

„Ми вважаємо, що пора! Уважаємо конечність представити американському суспільству, що змагання України йшли й ідуть в парі з ідеалами американського народу. Для нас, молоді стейту Конетикат, під сучасну пору це наші імперативні завдання!"

Далі читаємо в заклику, що молодь запрошує все наше громадянство взяти численну та активну участь в „дні молоді". Також подається, що певну частину чистого доходу призначується на українських інтернованих і збігців, що знаходяться тепер по ріжних европейських країнах.

БРИТІЙЦІ ЗАНЯЛИ СИРІЮ

КАЙРО. — Британські війська зачали перебирати під свою владу цілу Сирію і Лебанон. Наслідком перемиря будуть звільнені полонені по обидвох сторонах. Французькі вояки будуть могли вступити в ряди „вільних французів" і далі боротись по британській сторні, або стати цитільними людьми. Найважніше те, що скінчиться британська бльокада й населення дістане поживу.

ЗА КООПЕРАТИВОЮ ДЛЯ ЦІЛОЇ КАНАДИ

Кооперативна Юнія Канади є за створенням організації для кооперативного купна. На річнім конгресі делегати заявилися в користь принципу гуртового купна і домагалися, щоби теперішня Міжпровінціяльна Кооператива в Махідній Канаді, яка робить гуртові закупна для кооператив, зістала поширена.

Конвенція піддала думку, що провінціяльні юнії в східній Канаді можуть помогти в організуванні гуртової компанії для того дистрикту, так як добрий поступ зроблено в цілі гуртового закупна в західній Канаді.

УКРАЇНСЬКИЙ РИСІВНИК ВИБРАВСЯ В ЛІТНЮ ПОДОРОЖ

Відомий в Едмонтоні український студент-рисівник Петро Рапінчук, літ 20, вибрався в літню подорож на протяг двох місяців. Він є тої гадки, що в часі своєї подорожі придбає досить нового матеріялу, що буде йому помічний в його артистичній карієрі. В останньому році він учащав до школи Іствуд, а багато його нарисів містила студентська газета згаданої школи. Рапінчук думає відвідати Ванкувер, Скалисті Гори і Торонто, і сподіється зібрати там багато матеріялу до своїх шкіців. Свої подорожі відбуває він в той спосіб, що впрошується до переїзджаючих дорогою самоходів. Він є все добре убраний і тому власники автів, не уважаючи його за грабіжника або волоцюгу, радо його підвозять.

ЗАПОРОЖЖА

Написав **А. Чайковський.**

(2)

Ш. Звідкіля взялися запорожці?

Зразу, як Україна була під Литвою, не було ворожнечі між татарами й українцями. Татарські хани жили в згоді з литовськими князями. Часом траплялися драчі між татарськими чабанами і українцями за пасовиська і скот, але до великої ворожнечі не приходило. Аж згодом татарам не могло це подобатись, що українці заорюють степ і забирають їм пасовиська. А татари були народом кочовничим, не пахали землі, не мали сталого осідку і пробували там, де було добре пасовисько для коней, рогатого скота і овець. Вони стали з українцями ворогувати, нападали на них і грабили. Литовські князі стали ставляти на пограниччу для охорони своїх хліборобів охоронні замки і під їх охороною могли люди жити. В разі набігу татарського ховалися люди по замках і звідсілля відбивалися. Хто вспів втекти до замку, той і спасся; когож захопили татари у полі, той і пропав. Хто оборонявся, того вбили, або брали в полон. Це називался на Україні „брати ясир". У ясир брали людей здорових, дітей та дівчат і молодиць. Їх продавали на кримських базарах мов скотів. Дітей, особливо хлопців виховували в магомеданській вірі на яничарів. Згодом прибуло стільки людей на Україні, що під замками вже не мали з чого жити. Треба було йти щораз далі в степ, щоби прожитися. Люди йшли, але замків годі було з собою забрати, а небезпека подальше замків ще більша. Люди йшли узброені, щоби кожної хвилі можна себе оборонити. Кожний держав зброю на поготівлі. Це називалося „йти на уходи". Там працювали все літо, а під зиму верталися додому. Але йдучи на уходи, треба було добути дозволу у старости, бо й так платили йому податі на удержання замку в доброму оборонному стані. Тепер ті, що пускалися на уходи, мусіли платити теж, а платили в натурі з того, що через літо придбали. На уходах ловили уходники рибу, сушили її, вялили, або солили. Збирали мед диких бджіл, а то і свої пасіки заводили. Ловили дикого звіра на футра, і привозили шкури додому. Ця дань, яку побирали старости від уходників, називалася „віть". Княжі постанови приписували, скільки тої віті можна від уходників побирати. Але старости на це не дивилися і брали, скільки було їм завгодно. Отож уходники радили собі так, що не верталися вже на зиму додому, лиш оставали на місці і там поселювалися. Але як забезпечити себе було від татарської напасти? Зброю мав кожний при собі, але того було мало, бо орда нападала ненадійно, начеб із землі виростала. Налітала цілими хмарами, налітала у такі місця, де сподівалася найменшого опору. Отож уходники придумали ставити собі „голодки". Це були невеликі будівельки з дерева, або з плота, прикриті комишем. В разі татарського наскоку люди замикалися в тих городках і відбивалися. Часом їм це вдалося, а часом ні. Татари розпочинали облогу і здобували їх. А це треба було подумати над тим, як забезпечитися, щоб завчасно довідатися про орду, щоб не бути заскоченим ненадійно? На це уходники видумали таке: Скрізь в степу, перед місцями, де уходники мали свої становиська, ставляли „фиґури". Це були високі деревляні стовпи, на котрі вилазилося по драбині. Ті драбини, то були теж похило поставлені стовпи з повбиваними кілками по боках. На вершку фиґури було гніздо для сторожного чоловіка з широким видом у степ. Там клали теж бочку зі смолою, або таки вязанку степової трави напоену теж смолою. Від одної фиґури до другої було видно добре. Як лиш сторожний помітив, що в степу трава хвилюється і переконався, що це ні табун диких коней, ні диких степових кіз, або стадо буволів, і переконався, що це татарський загін, зараз запалював смолу, злазив і втікав на коні до своїх. Коли на сусідній фиґурі побачив вартовий горючу фиґуру, запалював свою теж. Так Так робилося на третій і десятій фиґурі. Це був умовлений знак, що орда йде. Уходники збиралися зараз до городків, зносили сюди, що їм було треба і що можна було захопити, і ставали до оборони.

(Дальше буде).

МОЛОДЬ ВІДЗНАЧУЄ.—Даниел Полинг в імені конвенції „Крисчен Ендевер" дає медалю минесотському говернорові Стасенові.

„МІС ВИСКАНСИН"

Цей титул надано Бети Ан Милер, студентці вчительської колеґії в Милвокі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Надзвичайний мітинг Тов. Подільська Січ, від. 8., відбудеться в пятницю, 18. липня, в год. 7:30 ввечір, в гали Укр. Гор. Клюбу, 13 Вашингтон стр. Проситься членів принести $2, які були ухвалені на річнім мітингу. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. — Піврічні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103., відбудуться в суботу, 19. липня, в годині 7. ввечір, в церковній салі, 1231 Скат ул. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих, прийти на означений час. Вас, молодих членів, що попереходили до старших членів, проситься приходити на збори та брати участь в товариських справах. Завше є важні справи до полагодження. Також буде справоздання контр. комісії за минулих 6 місяців. — Й. Сенчишин, предс.; М. Адамчук, кас.; Т. Барсук, секр.

НЮ БРІТАН, КОНН. — Піврічні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 254., відбудуться 18. липня, в годині 8., у Ситизенськім Клюбі. Проситься всіх прибути, бо будуть дуже важні справи до полагодження. — С. А., секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147., відбудуться в неділю, 20. липня, на гали парохіяльній, 803 Фронт стр., точно в 2. годині пополудні. Проситься членів прийти на означений час. Також пригадуємо членам, котрі мають діти у діточім департаменті, що тепер мають перейти; прошу прийти і переписати, бо тепер по 20. конвенції Союз дає багато більший опуст, ніж передтим. Дітей можна переписувати по скінченню 15 років. Просимо також родичів уписуйте своїх дітей до союзу; маємо тепер 5 родів обезпечень для дітей. Пригадуємо членам платити свої вкладки начас, бо в противнім разі будуть суспендовані. — За уряд: Й. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97., відбудуться 20. липня, в 2. год. в галі церковній, 47 Говп Еве. Проситься членів зійтись точно на означений час, щоби урядники не сиділи до 5. год. і чекали поединчо на кожного члена, бо тепер гарячі дні. Збори будуть тривати найдалі до пів до 4. год., а хто не прибуде начас, то собі сам зашкодить, а довгуючі будуть суспендовані. — В. Бродський, предс.; М. Табачук, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206., відбудуться в неділю, 20. липня, в годині 1. по обіді, в церковній гали, 74 Герріс Еве. Обовязком кожного члена прибути на ці збори та вислухати справоздання урядників і контролі за минулих 6 місяців. Також проситься членів вирівнати свої вкладки. На тих зборах будуть важні справи до полагодження. — О. Косюк, предс.; П. Стойко, кас.; І. Кокольський, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350., відбудуться в неділю, 20. липня, в годині 5. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Проситься всіх членів і членниць, місцевих і позамісцевих, вийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Комітет здасть справоздання з пікніку. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглі вкладки, бо в противнім разі поступиться після статуту. Проситься не забувати за нових членів. — Василь Карий, предс.; Василь Блащук, кас.; Ілько Михайлишин, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42., відбудуться в неділю, 20. липня, в годині 2. попол. в льокали У. Н. Дому, 237 Гов Еве. Зогляду на літню пору всіх членів і членниць проситься зійтись точно на означений час так, щоби збори довго не затягнулись. — Петро Головачук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Піврічні збори, Тов. Запорозька Січ, від. 117., відбудуться в суботу, 19. липня, під ч. 30 Іст 7. вул. Обовязком усіх урядників і членів прибути на ці збори, бо буде справоздання за 6 місяців. Не явившийся підлягає карі після статуту. Збори розпічнуться точно в годині 8. ввечір. — С. Малярський, предс.; Т. Ніньовський, секр.; С. Потоцький, кас.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99., відбудуться в неділю, 20. липня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься членів взяти участь у тих зборах, які є дуже важні. Рівнож проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости. — П. Герман, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Місячні збори Тов. „Згода", від. 20., відбудуться в суботу, 19. липня, в 7. годині вечером, в Укр. Хаті, 2240 Грейлінг. Проситься всіх членів прибути на означений час, щоби можна було скорше перевести збори. Проситься також не забувати за приєднування нових членів, як старших так і дітей, до У. Н. Союзу. — Йосиф Прихідко, рек. секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Піврічні збори Бр. св. Димитрія, від. 288., відбудуться в неділю, 20. липня, в годині 2. пополудні. На зборах уряд здасть звіт за перших шість місяців. Проситься, щоби члени явилися на збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Юрій Забвоцький, предс.; Дмитро Мушатий, кас.; Андрій Данилюк, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні й піврічні збори Бр. св. Володимира, від. 105., відбудуться в суботу, 19. липня, в годині 7:30 ввечір, в Укр. Громаді. Проситься всіх членів прийти й вислухати касове справоздання урядників і контролі за минулих 6 місяців. — Мих. Мельник, секр.

Вода в Мертвім морі є пять разів більше солена як вода в океанах.

—o—

Щоб сіль у шклянній сільничці не збивалась в ґрудки, треба положити до неї кусник бібули, а сіль буде суха.

З МУЗИКИ

ПЕРШИЙ ВИСТУП „СІМКИ".
„Сімка" буде співати в Меточен.

Перший раз на Українському Дні в стейті Ню Джерзі буде співати хор Вп. П-в. Дякоучителів в складі так званої „СІМКИ" під проводом Вп. П-а Т. Каськова.

Ми привикли слухати в церкві спів мішаного хору, де мужескі й жіночі голоси зливаються в мельодійні акорди, а на пікніку в Меточен почуємо як гарно звучить церковна пісня, коли пливе з грудей добірного мужеського хору. Голоси добрі, певні й вправлені так, що сміло можемо признати, що хор „Сімка" це один з найкращих наших мужеських хорів в Америці.

„Український День" відбудеться в меточен 20. липня. Преосв. Владика Кир Іван відправить Архієрейську Службу Божу в асисті усіх Впр. ОО. Парохів стейту Ню Джерзі. Дохід призначений на Семинар в Стемфорд.

о. В. А.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

РОДИННА ПОДЯКА

З ЕЛИЗАБЕТ, НЮ ДЖЕРЗІ

подяній Василем і Явдокією Кардашами, пропущено було подяку п. М. Галиновічові, предсідникові, і п. С. Могилі, секретареві У. Н. Дому, що багато причинилися до того родинного свята.

Ювиляти
Василь і Явдокія Кардаш.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН ч. 357. — Невже він захоче все пожертвувати?

Старий Банчак був заправлений в боротьбі. Він обернувся спиною до льва, а поперед себе держав цілий час Тома.

Та молодий лев бистро скочив йому на зад і затопив свої гострі мов голки зуби малпі в ногу.

Признаючи льва більшою небезпекою, Банчак випустив Тома з рук, а всю силу присвятив львови.

Він одною своєю лапою стиснув пащу львови, а другою схопив його за хребет. Тепер зубами він шукав горла льва, щоб його перегризти.